

21. Yüzyıl Becerilerinin Eğitime Yansımaları

Editör: Doç. Dr. Sevil BÜYÜKALAN FİLİZ

Editör: Doç. Dr. Sevil BÜYÜKALAN FİLİZ

21. YÜZYIL BECERİLERİNİN EĞİTİME YANSIMALARI

ISBN 978-625-8044-94-2

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2022, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayınev**dir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

I. Baskı: Haziran 2022, Ankara

Yayın-Proje: Zeynep Güler
Dizgi-Grafik Tasarım: Tuğba Kaplan
Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48 İskitler/Ankara
Tel: (0312) 341 36 67

Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 47865

İletişim

Macun Mah. 204. Cad. No: 141/A-33 Yenimahalle/ANKARA
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

ÖN SÖZ

Dünya değiştiğçe, eğitim hakkındaki beklentiler de bu değişimleri karşılamaya yönelik olarak gelişmektedir. Eğitim sisteminin, eğitimcilerin ailelerin meydana gelen değişimlere karşı duyarlı olmaları da bu durumun güçlü bir işaretidir “**21. Yüzyıl becerilerin bireylere kazandırılması**” geleceğe yönelik eğitim planlamasının ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir.

Bu kitap ortalama iki yıllık bir çalışmanın ürünüdür. Bu kitabın hazırlanmasında ve konu başlıklarının belirlenmesinde özellikle eğitim ve öğretimin paydaşları dikkate alınmıştır. Bu yaklaşımla 21. yy becerilerinin tarihi gelişimi detaylandırılmış ve daha sonra pek çok ülke tarafından kullanılan p21 becerileri ele alınmıştır. Ardından 21. yy becerilerinin kazandırılmasında Öğretmen ve öğrenci, ders kitapları ve eğitim programları ile okul yöneticileri ve ailelerin değişen rollerine dikkat çekilmiştir. Ayrıca öğretmenin sınıf içi öğrenme ve öğretme sürecinde işe koştığı öğretim teknolojileri ve ölçme değerlendirme gibi davranışları 21. yy becerileri ile ilişkilendirilerek örneklerle açıklanmıştır. Kitapta yazarlar tarafından konuya ilişkin nicel ve nitel bazı araştırmalar da yapılmıştır. Bizi en heyecandıran da kitapta konuya ilişkin bazı araştırmalara yer vermemizdir. Bu araştırmalar, 21. yy Becerilere Ait Tezlerin Analizi, 21. yy Becerilerine İlişkin Öğretmenlerin Metafor Algısı, Lise İngilizce Öğretim Programı kazanımlarının 21. Becerilerine Göre Analizidir. Son araştırma olarak bir yurt dışı örneği koymak istedik. Bunun için Almanya’da yaşayan eğitimci yazarımız 21. yüzyıl becerileri çerçevesinde Almanya’da bir eyalet örneği alınarak eğitim öğretim süreçlerinde dijital okuryazarlık nasıl gerçekleşmektedir konusunu araştırmıştır. Belirtilen bu içerikteki kitabımız 21. yy becerilerinin eğitime yansımaları ismiyle siz değerli okuyucularla buluşmuştur.

Bu çalışmada büyük bir özveri ve işbirliği vardır. İşbirliği içinde emek verilererek hazırlanmış bu eserde emeği geçen tüm yazarlara sonsuz teşekkürler

Kitabımızın bugünün ve geleceğin çocuklarını 21. yüzyıl becerileriyle yetiştirmesini beklediğimiz eğitim fakültelerinde öğrenim gören lisans, yüksek lisans ve doktora öğrencileri ve halen her kademede görev yapmakta olan okul yöneticilerine öğretmenlere ve ebebeyinlere ve çok kıymetli çocuklarımıza katkı sağlaması dileğiyle...

Doç. Dr. Sevil BÜYÜKALAN FİLİZ
ORCID No: 0000-0002-4955-4405

Haziran, 2022

BÖLÜMLER VE YAZARLARI

Editör: Doç. Dr. Sevil BÜYÜKALAN FİLİZ

1. Bölüm: 21. Yüzyıl Becerileri ve Tarihi Gelişimi

Serpil DENİZ, Gazi Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-1827-8196

Doç. Dr. Sevil BÜYÜKALAN FİLİZ, Gazi Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-4955-4405

2. Bölüm: 21. Yüzyıl Becerileri İçin Öğrenme Ortaklığı

Prof. Dr. Mustafa GÜÇLÜ, Erciyes Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-7565-355

3. Bölüm: 21. Yüzyılda Öğretmen ve Öğrenci Olmak

Kübra D. ÇOPUR, Milli Eğitim Bakanlığı

ORCID No: 0000-0002-7801-1055

4. Bölüm: Ders Kitapları ve Eğitim Programlarında 21. Yüzyıl Becerileri

Büşra Dursun, Gazi Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-0266-7488

5. Bölüm: 21. Yüzyıl Becerileri Kapsamında Teknoloji Kullanımı

Öğr. Gör. Özgül GÜLTEKİN TALAYHAN, Batman Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-6467-697X

Doç. Dr. Sevil BÜYÜKALAN FİLİZ, Gazi Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-4955-4405

6. Bölüm: 21. Yüzyıl Becerileri ve Ölçme-Değerlendirme

Öğr. Gör. Merve AYDIN ÇULHA, Abdullah Gül Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-0844-0612

7. Bölüm: 21. Yüzyıl Becerileri ve Okul Yönetimi

Dr. Elif DAŞCI SÖNMEZ, Milli Eğitim Bakanlığı

ORCID No: 0000-0002-6029-5934

Prof. Dr. Necati CEMALOĞLU, Gazi Üniversitesi

ORCID No: 0000-0001-7753-2222

8. Bölüm: 21. Yüzyılda Veli Olmak: Etkili Ebeveynlik

Dr. Öğr. Üyesi Leyla ERCAN, Gazi Üniversitesi

ORCID No: 0000-0001-6821-0598

9. Bölüm: 21. Yüzyıl Becerileriyle İlgili Yüksek Lisans ve Doktora Düzeyinde Yapılan Tezlerin İncelenmesi

Akif AZAK, Milli Eğitim Bakanlığı

ORCID No: 0000-0002-1564-3485

Doç. Dr. Sevil BÜYÜKALAN FİLİZ, Gazi Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-4955-4405

10. Bölüm: 21. Yüzyıl Becerilerine İlişkin Metafor Çalışması

Gülin KIZIKLI, Gazi Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-2909-2960

11. Bölüm: 2018 Ortaöğretim İngilizce Dersi Öğretim Programı

Kazanımlarının 21. Yüzyıl Öğrenme ve Yenilenme Becerileri

Açısından İncelenmesi

Tuğba KAYA, Milli Eğitim Bakanlığı

ORCID No: 0000-0003-2660-0541

12. Bölüm: 21. Yüzyıl Becerileri Çerçevesinde Almanya'da Eğitim Öğretim

Süreçlerinde Dijital Okuryazarlık

Muhsin ULUSOY, Gazi Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-0647-048X

İÇİNDEKİLER

Ön Söz.....	ii
Bölmeler ve Yazarları.....	v

1. BÖLÜM

21. YÜZYIL BECERİLERİ VE TARİHİ GELİŞİMİ

Giriş.....	2
Küreselleşme ve Eğitim	2
Eğitimde Dönüşümün Tarihçesi.....	5
Tarım Toplumunda Eğitim 1.0	6
Sanayi Toplumunda Eğitim 2.0	7
Küresel Toplumda Eğitim 3.0	9
Bilgi Toplumunda Eğitim 4.0.....	11
Toplum 5.0	14
21. yy. Öğrenmesi ve Eğitim Felsefesi	18
21. yy. Becerilerinin Oluşumu	21
21. yy. Becerileri Çerçevesi.....	22
OECD Beceriler Çerçevesi.....	22
AB Beceriler Çerçevesi	23
NCREL Beceriler Çerçevesi	25
ATC21S Beceriler Çerçevesi	25
NRC Beceriler Çerçevesi.....	26
ISTE Beceriler Çerçevesi	27
AACU Beceriler Çerçevesi.....	29
Iowa Beceriler Çerçevesi	30
Dünya Ekonomik Forumu Beceriler Çerçevesi	31
Asya Toplum Merkezi Beceriler Çerçevesi	32
Dünya Bankası Verimlilik Çerçevesi	33
Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi.....	34
Özet	37
Kaynakça.....	38

2. BÖLÜM

21. YÜZYIL BECERİLERİ İÇİN ÖĞRENME ORTAKLIĞI

Giriş.....	43
Öğrenme ve İnovasyon.....	44
Yaratıcılık ve İnovasyon.....	45
Eleştirel Düşünme ve Problem Çözme.....	46
İletişim ve İşbirliği.....	48
Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri	49
Bilgi Okuryazarlığı.....	50
Medya Okuryazarlığı	50
Bilgi, İletişim ve Teknoloji (BİT) Okuryazarlığı	51
Yaşam ve Kariyer Becerileri	52
Esneklik ve Uyum Becerisi.....	53
Öz Yönetim ve İnisiatif Kullanma	54
Sosyal ve Kültürlerarası Beceriler	54
Üretkenlik ve Hesap Verebilirlik	55
Liderlik ve Sorumluluk.....	56
Özet	56
Kaynakça.....	58

3. BÖLÜM

21. YÜZYILDA ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ OLMAK

Giriş.....	61
Geçmişten Günümüze Öğretmen Becerileri	62
21. Yüzyıl Öğretmen Becerileri.....	63
21. Yüzyıl Öğrenci Becerileri	70
Özet	74
Kaynakça.....	75

4. BÖLÜM

DERS KİTAPLARI VE EĞİTİM PROGRAMLARINDA 21. YÜZYIL BECERİLERİ

Giriş.....	78
21. Yüzyıl ve Türkiye’de Eğitim	78
21. Yüzyılda Eğitim Programını Etkileyen Yeterlilikler.....	82
21. Yüzyıl Çerçevesinde Eğitim Programları	87
Ders Kitapları ve 21. Yüzyılda Ders Kitapları Ölçütleri	93

21. Yüzyıl ve Ders Kitaplarında Değerler Eğitimi	96
Özet	98
Kaynakça.....	98

5. BÖLÜM

21. YÜZYIL BECERİLERİ KAPSAMINDA TEKNOLOJİ KULLANIMI

Giriş.....	104
Yeni Nesil Öğrenme Kültürü ve 21. Yüzyıl Becerileri.....	105
Yeni Nesil Öğrenme Yaklaşımları.....	107
21. Yüzyıl Becerileri Öğretiminde Bilgi ve İletişim Teknolojileri Kullanımı.....	111
Eğitsel Dijital Oyunların Kullanımı	116
Web 2.0 Araçlarının Kullanımı.....	120
Sosyal Medya Araçlarının Kullanımı.....	124
Üç Boyutlu (3B) Sanal Dünyaların Kullanımı.....	128
Sonuç.....	131
Kaynakça.....	132

6. BÖLÜM

21. YÜZYIL BECERİLERİ VE ÖLÇME-DEĞERLENDİRME

Giriş.....	141
21. Yüzyıl Becerilerine Değerlendirme Açısından Genel Bakış	142
Değerlendirme Amaçları.....	143
Değerlendirme Yöntemleri	149
Örnek Ölçme ve Değerlendirme Araçları.....	158
Öğrenme ve Yenilik Becerilerinin Değerlendirilmesi	163
Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerilerinin Değerlendirilmesi	164
Yaşam ve Kariyer Becerilerinin Değerlendirilmesi.....	166
Örnek Çalışmalar	167
Özet	170
Kaynakça.....	173

7. BÖLÜM

21. YÜZYIL BECERİLERİ VE OKUL YÖNETİMİ

Giriş.....	177
21. Yüzyıl Becerileri ve Öğretimsel Liderlik	179
21. Yüzyıl Becerileri ve Dönüşümcü Liderlik	181
21. Yüzyıl Becerileri ve Eğitimde Teknoloji Liderliği	183
21. Yüzyıl Becerileri ve Dağıtımçı Liderlik	186
21. Yüzyıl Becerileri ve Vizyoner Liderlik.....	187
21. Yüzyılda Okulla İlgili Gelecekçi (Fütürist) Yaklaşımlar	188
Özet	190
Kaynakça.....	192

8. BÖLÜM

21. YÜZYILDA VELİ OLMAK: ETKİLİ EBEVEYNLİK

Giriş.....	197
Aile ve Ailenin Tanımı.....	199
Aile Türleri	200
Sağlıklı Ailenin Özellikleri	202
Aile Yaşam Döngüsü.....	202
Ebeveyn Tutumları.....	205
Ebeveyn Tutumlarının Çocuklar Üzerindeki Etkisi	208
21. Yüzyılda Ebeveynlik Yeni Nesil Ebeveynliğin Tanımı.....	208
21. Yüzyılda Ebeveynlik Yaklaşımları	209
Helikopter Ebeveynlik	209
Dijital Ebeveynlik.....	211
Etkili Ebeveynliğin Temel İlkeleri	216
Özet	217
Kaynakça.....	220

9. BÖLÜM

21. YÜZYIL BECERİLERİYLE İLGİLİ YÜKSEK LİSANS VE DOKTORA DÜZEYİNDE YAPILAN TEZLERİN İNCELENMESİ

Giriş.....	226
Yöntem	231
Araştırmanın Modeli	231
Araştırmaların Belirlenmesi	231
Veri Toplama Araçları ve Süreçleri	231
Verilerin Analizi	232

Bulgular	232
21. Yüzyıl Becerileri Tezlerinde Kullanılan Yöntemler	232
21. Yüzyıl Becerileri Tezlerinde Kullanılan Veri Toplama Araçları.....	233
21. Yüzyıl Becerileri Tezlerinde Kullanılan Veri Toplama Kaynakları.....	234
21. Yüzyıl Becerileri Tezlerinde Kullanılan Analizler.....	235
21. Yüzyıl Becerileri Tezlerinde Yıllara Göre Değişiklikler	236
21. Yüzyıl Becerileri Tezlerinin Yayımlandığı Üniversiteler.....	237
21. Yüzyıl Becerileri Tezlerinde Kullanılan Anahtar Sözcükler	238
Sonuç, Tartışma ve Öneriler	239
Kaynakça.....	240

10. BÖLÜM

21. YÜZYIL BECERİLERİNE İLİŞKİN METAFOR ÇALIŞMASI

Giriş.....	243
21. Yüzyıl Becerileri.....	244
Metafor Çalışmaları ve 21. Yüzyıl Becerileri.....	246
İngilizce Öğretmenlerinin 21. Yüzyıl Becerilerine Yönelik Algıları	247
Araştırmanın Yöntemi	247
Çalışma Grubu	248
Veri Toplama Aracı ve Verilerin Toplanması	249
Verilerin Analizi	249
Geçerlik ve Güvenirliğin Sağlanması.....	250
Araştırmanın Bulguları	250
Birinci Alt Amaca İlişkin Bulgular	251
İkinci Alt Amaca İlişkin Bulgular	253
Üçüncü Alt Amaca İlişkin Bulgular.....	254
Tartışma ve Sonuç	257
Özet	261
Kaynakça.....	262

11. BÖLÜM

2018 ORTAÖĞRETİM İNGİLİZCE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI KAZANIMLARININ 21. YÜZYIL ÖĞRENME VE YENİLENME BECERİLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

Giriş.....	266
Yöntem	271
Araştırmanın Modeli	271
Araştırmanın Veri Kaynağı.....	272
Verilerin Toplanması ve Analizi.....	272

Bulgular	273
ÖİDÖP 9. Sınıf Kazanımlarında 21. Yüzyıl Öğrenme ve Yenilenme Becerilerinin İncelenmesi	274
ÖİDÖP 10. Sınıf Kazanımlarında 21. Yüzyıl Öğrenme ve Yenilenme Becerilerinin İncelenmesi	276
ÖİDÖP 11. Sınıf Kazanımlarında 21. Yüzyıl Öğrenme ve Yenilenme Becerilerinin İncelenmesi	278
ÖİDÖP 12. Sınıf Kazanımlarında 21. Yüzyıl Öğrenme ve Yenilenme Becerilerinin İncelenmesi	280
ÖİDÖP Kazanımlarında 21. Yüzyıl Öğrenme ve Yenilenme Becerilerinin İncelenmesi	282
Sonuç, Tartışma ve Öneriler	284
Kaynakça.....	289

12. BÖLÜM

21. YÜZYIL BECERİLERİ ÇERÇEVESİNDE ALMANYA'DA EĞİTİM ÖĞRETİM SÜREÇLERİNDE DİJİTAL OKURYAZARLIK

Giriş.....	292
Almanya Hakkında Genel Bilgiler ve Eğitim Sistemi.....	293
Zorunlu Eğitim	294
Almanya'da 21. Yüzyıl Becerileri Nasıl Ele Alınmaktadır?.....	296
Almanya'da 21. Yüzyıl Becerilerinden Biri Olan Dijitalleşme Becerisi Eğitimde Nasıl Ele Alınmaktadır?.....	298
KMK (Kultusministerkonferenz)-Almanya Eğitim ve Kültür Bakanları Daimi Kurulu "Bildung in der digitalen Welt" "Digital Dünyada Eğitim" Stratejisi	306
Almanya Eğitim Ve Kültür Bakanları Daimi Kurumunun Belirlediği Dijital Okuryazarlık Becerileri (KMK).....	308
Almanya'da 21. Yüzyıl Becerilerinden Dijital Okuryazarlık Kapsamında "Digitalpakt Schule" / "Digital Okul Teşvik Paketi"	309
Almanya'da Öğretmenler İçin Belirlenmiş Dijital Okuryazarlık Becerileri/Yetkinlikleri.....	311
Almanya'da Pandemi Sürecinin Eğitimde Dijital Okur Yazarlığa Etkisi	313
Sonuç.....	315
Kaynakça.....	318
Yazarlar Hakkında.....	321

1. BÖLÜM

21. YÜZYIL BECERİLERİ VE TARİHİ GELİŞİMİ

Serpil DENİZ, Gazi Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-1827-8196

Doç. Dr. Sevil BÜYÜKALAN FİLİZ, Gazi Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-4955-4405

Kazanımlar

Bu bölümü tamamladıktan sonra;

- Küreselleşen dünyada gelişen yeni eğitim paradigmasının oluşumunu ve bu oluşuma yol açan sebepleri açıklar.
- Geçmişten günümüze toplumlarda yaşanan dönemleri ve eğitimle ilişkisini dönemlerine göre başlıklar altında tanımlar.
- Her döneme ait baskın eğitim paradigmasını gerekçesiyle birlikte özetler.
- 21. yüzyılda yaşanan gelişmeler bağlamında değişen eğitim felsefesini bu felsefeyi destekleyen felsefe akımlarını yorumlar.
- 21. yüzyılda her bireyin sahip olması gereken becerileri ve bu becerilerin ortaya çıkış sürecinin farkında olur.
- 21. yüzyıl öğrenmesi kapsamında günümüzde yaşanan eğitim sorunlarının çözümü için gerekli olan becerileri söyler.
- Farklı kurul ve kuruluşlar tarafından sınıflandırılan belli başlı 21. yüzyıl beceri çerçevelerinin hangileri olduğunu bilir.
- Uluslararası beceri çerçevelerinin temel öğeleri arasındaki ilişkileri saptayabilir.
- 21. yüzyıl beceri çerçevelerini sahip olması gereken özelliklere göre eleştirebilir.
- Türkiye yeterlilikler çerçevesini diğer beceri çerçeveleriyle karşılaştırıp uluslararası ölçütlere göre değerlendirebilir.

1. Giriş

İlk insanın varoluşundan bu yana, içeriği, yöntemi, ismi, sebebi veya sonuçları ne olursa olsun yaşayan her bireyin kendi ihtiyaçlarıyla şekillendirdiği öğrenme olgusu hiçbir zaman varlığını ve önemini kaybetmemiştir. Kendi zamanının ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla var olan imkanların işe koşulduğu, yeni yöntemlerin ortaya çıktığı, günlük hayata ve geleceğin inşasına yön veren, bir sonraki eğitim sürecinin temellerini atan yeni eğitim paradigmasının zeminini oluşturan, toplumdaki değişimleri, ihtiyaçları, değişen eğitim felsefelerini ve değişme nedenlerini anlamak şüphesiz ki çağımızın eğitim anlayışını kavramamıza yardımcı olacaktır. Kitabımızın ilk bölümünde bu ihtiyaçtan yola çıkarak tarım toplumunda eğitimden başlamak üzere, sanayi toplumu, küresel toplum, bilgi toplumu ve nihayetinde toplum 5.0'a kadar dünden bugüne toplumlar ve eğitim ilişkisi, küreselleşme ve eğitim başlıkları altında eğitimin tarihsel dönüşümü anlatılmıştır. 21. yüzyılda çağın gerekliliklerine, gelişen teknolojiye, ihtiyaç duyulan insan gücünün yetiştirilmesine, küreselleşen dünyaya bireysel ve toplumsal uyum sağlamada etkili olan 21. yüzyıl becerilerinin ortaya çıkış sürecinin, felsefesinin, becerilerin neler olduğunun, dünya çapında en çok gündeme gelmiş ve kabul görmüş beceri çerçevelerinin ana hatlarıyla tanıtıldığı bu bölüm 21. yüzyıl becerilerini tanımak, öğrenmek, öğretmek için bir giriş anahtarı niteliğinde hazırlanmıştır.

2. Küreselleşme ve Eğitim

*“Gelecekteki şeyler seni rahatsız etmesin,
Eğer gerekliyse, şu anda kullandığın şeylerle aynı nedenlere sahip olarak
Sen kendin onlara gideceksin.”*

Marcus Aurelius

İnsanlık tarihi boyunca her alanda kalıcı ve etkili değişikliklerin meydana geldiği kritik süreçler yaşanmıştır ve yaşanmaktadır. Küreselleşme olgusu da son yüzyılda sıklıkla gündeme gelen, tüm ülkelerde etkisi derinden hissedilen ve kaçınılması ya da görmezden gelinmesi imkânsız olan bir dönüm noktası olarak görülebilir. Günümüz dünyasında son yüzyılda çok yoğun bir şekilde kavram olarak karşımıza çıksa da aslında küreselleşmenin temelleri çok daha eskiye dayanmaktadır. Birçok araştırmacı başlıca nedenlerinin, öğelerinin veya şekillendiricilerinin ulusal düzeyin ötesinde gerçekleşen uluslararası bir hareket ve kaynaşma olan küreselleşmenin birkaç asırdan daha uzun bir geçmişe sahip olduğunu ileri sürerken, bununla birlikte diğerleri, küreselleşmeyi, insan tecrübelerine özgü bir şekilde or-

taya çıkan yaklaşık beş bin veya on bin yıllık bir zaman çerçevesi içinde oluştuğunu ifade etmişlerdir (Robinson, 2007). Küreselleşme kavramı uzmanlar tarafından çok farklı tanımlarla ifade edilmektedir. Jackson (2016), küreselleşmeyi en geniş seviyede, insanların, fikirlerin ve kaynakların yerel ve ulusal sınırların ötesinde ekonomik, kültürel, teknolojik ve politik alanda bir araya gelmesi ve karışması süreci ya da durumu olarak tanımlamıştır. Yaşadığımız çağda, sermaye şirketlerinin ekonomik anlamda çok uluslu bir platformda birleşmesi ve hareket etmesine (Hotaman, 2020) olanak sağlayan küreselleşme aynı zamanda mallar, sermaye, bilgi ve düşüncelerle birlikte insanların da dahil olduğu çeşitli akışlar aracılığıyla uluslararası aktörler arasında bağlantı kurma sürecidir (Karataş, 2021). Benzer şekilde küreselleşmeyi uluslararası bir bağlantı şeklinde açıklayan Giddans'a (2000) benzer şekilde uzak mesafelerde bulunan ülkelerin bu bağlantı sonucu sosyal ilişkilerinin artması, çok uzakta meydana gelen olayların etkisinin bölgesel olarak da hissedilmesi ve oradaki olayları şekillendirmesi olarak da tanımlanmıştır (Georgantzas, vd., 2010). Tezcan (2016) ise küreselleşmeyle birlikte sermayenin dünyada artık ulusal düzeyde değil uluslararası düzeyde dolaştığını ve bu durumun kitle iletişim araçlarının yaygınlaşmasıyla birlikte siyasal, ekonomik ve kültürel anlamda ulusların iç içe girmesine sebep olduğunu vurgulamıştır.

En genel tabiriyle küreselleşme dünya çapında var olan tüm ülkelerin, giderek birbirine daha bağlı hale gelmesi; ekonomik, ticari, bilimsel, sosyal, kültürel ve politik anlamda insanların ulusal sınırlarının ötesinde uluslararası genişlikte bir alana yayılabilmesidir. Ekonomik ve ticari anlamda incelendiğinde ürünlerin, teknolojinin ve işlerin serbest ticaretle birlikte ülkeler arasında sınırsız hareket etmesini sağlayan küreselleşme sadece bu alanlarda değil ayrıca sosyal ve kültürel olarak da uluslararası bir iletişim ve yayılıma imkân tanıdığından, çok yönlü bir dünya kültürünün oluşmasına zemin hazırlamıştır. Sosyal ekonomik ve kültürel olarak birbirinden farklı birçok ulusun sahip olduğu fikir, inanç, değer, sanat ve bilgi paylaşımı, uluslararası etkileşimle kaynaşmış ve dünya genelinde insanlar ortak değer, tavır ve yaklaşımlar benimsemeye başlamışlardır (Karataş, 2021).

Yapılan çeşitli tanımlar göz önüne alındığında, her ne kadar birçok farklı açıdan ele alınmışsa da küreselleşme kavramının sahip olduğu en belirgin iki özellik öne çıkmaktadır. Bunlardan ilki küreselleşmenin hayatı her açıdan etkileme ve değiştirme gücüne sahip olması, diğeri ise küreselleşmenin kendi içinde sürekli dinamik bir yapıya sahip olmasıdır. En kısa tabiriyle küreselleşme dünyadaki bütün ülkelerin giderek daha fazla birbirine bağlı hale gelmesidir denebilir. Fakat bu bağlılık çeşitli uzmanlar tarafından farklı açılardan ele alınmış, küreselleşmenin farklı yönlerine ve bu yönler arasındaki ilişkilerin çerçevelerine tipik olarak; kültürel, politik-ekonomik ve teknolojik yönlerden değinilmiştir (Jackson, 2016).

Uluslararası boyutta kendi çevre, bölge veya ülkesinin sınırlarını aşabilen insanlar, tanıştığı yeni toplumların ve karşılaştığı daha büyük toplulukların değer yargıları ve kültürünü tanıdıkça, sahip olduğu kimlikten uzaklaşıp giderek özdeşleştiği yeni toplumların ortak kültürünü sahiplenmeye başlar ki bu durum küreselleşmenin kültürel çerçevesi olarak tanımlanır. Benzer şekilde politik ve ekonomik çerçeveden bakıldığında küreselleşme en küçüğünden en gelişmişine kadar bütün ülkelerin ekonomisini kapsayan, uluslararası ticaretin ve ortaya çıkan çağdaş dünya ekonomik sistemiyle birlikte küresel siyasetin şekil verdiği ve küreselleşmeden doğan yine küreselleşmeden beslenen politik ve ekonomik çerçeve, son yüzyılda yaşanan ve toplumların hayatını etkili bir şekilde değiştiren ve dönüştüren, bilgi ticaretini, iletişimi, üretimi inanılmaz derecede arttıran teknolojik gelişmeler ise küreselleşmenin teknolojik çerçevesini oluşturmaktadır.

Küreselleşmenin toplumlarda ekonomik, ticari, politik, teknolojik, sosyal ve kültürel boyutlarda yarattığı dönüşümler doğal olarak kitlelerin yetiştirilme tarzını, uygulanan eğitim politikalarını, arzulanan ve ortaya çıkan yeni hayat tarzının ihtiyaç duyduğu insan özelliklerini de değiştirmiştir. Bu sebepler küreselleşme ve eğitim arasında son derece ilişkili ve önemli bir bağlantı noktası oluşturmuştur. Küresel olarak insanlığın ilerleyişinin bir sembolü olarak kabul edilen eğitim, akademisyenler ve siyasi liderler tarafından modern (veya postmodern) insanlığın konumunu geliştirmenin anahtarı olarak görülmüştür (Walby, 2009). Bununla birlikte çağdaş bir koşul ve süreç olarak düşünülen küreselleşme; program ve değerlendirme, eğitim organizasyonları, pedagoji, öğretmen, yönetici, öğrenci ve eğitimin istenen çıktılarını yani dünya çapında eğitimi açıkça şekillendirmektedir (Jackson, 2016). 1945 yılında, Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO), eğitimin sadece yerel değil ulus ötesi dağıtımını, eğitimin küresel bir hak olduğunu, tüm ülkelerde eğitim ve öğretimin uluslararası uygulanabilirliğini savunarak eğitimin dünya çapında geliştirilmesini ve bilgilerin aktarılabilirliğini teşvik etmek, ülkeler arasında bilimsel, kültürel ve küresel gelişmeleri desteklemek için çalışmalarına başlamıştır. Birleşmiş Milletler eğitimi gelecekteki küresel barış ve refah, kültürel çeşitliliğin korunması ve istikrar, ekonomik gelişme ve insan haklarına yönelik küresel ilerleme için kritik olarak kabul etmesiyle ortaya çıkan bu durum daha sonra Dünya Bankası, Ekonomik İş Birliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) ve Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF) gibi küresel çapta diğer organizasyonların da küresel eğitimi destekleyici çalışmalar yürütmesiyle devam etmektedir. Küresel çapta oluşturulan ortak programlar, öğrenci hareketliliği, diploma ve sınav denklikleri, lisansüstü uygulamalar, patent ve akreditasyon hizmetleri ve uzaktan eğitim programları ile eğitim uluslararası boyut kazanmaktadır (Uçak ve Erdem, 2020).